

„EDINOST“
izhaja dvakrat na teden, vsako sredo
in soboto ob 8. uri zjutraj.
„Edinost“ stane:
za vsa leta f. 6.—; izven Avstrije f. 9.—
za 1/2 leta „3.—; „ „ 4.50
za 1/4 leta „1.50; „ „ 2.25
z „Novičar“-jem:
za vsa leta f. 7.—; izven Avstrije f. 10.—
za 1/2 leta „3.50; „ „ 5.—
za 1/4 leta „1.75; „ „ 2.50
Posamične številke se dobivajo v pro-
dajalnicah tobaka v Trstu po 5 nvč.,
v Gorici in v Ajdovščini po 6 nvč.
„NOVIČAR“ po 2 nvč.

EDINOST

Oglasi se računajo po 8 nvč. vrstica v
petit; za naslove z debelimi črkami
se plačuje prostor, kolikor bi ga obseglo
navadnih vrstic.
Poslana, osmrtnice in javne za-
hvale, domači oglasi itd. se računajo
po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu:
Piazza Caserma št. 2. Vsako pismo mora
biti frankovano, ker nefrankovana se ne
sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase spro-
jema upravništvo Piazza Caserma 2.
Odrpte reklamacije so proste poštnine.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

„Edinost je moč!“

Ali res ne bode konca sumničenju?

Slovenskemu javnemu glasilu treba dan danes ne le velike, železne potrpežljivosti, ampak tudi zares idealnega, vzvišenega rodoljubja, ako se hoče gibati v mejah dostojne polemike z — lastnimi rojaki. Dan na dan moraš poslušati sumničenja, dan na dan moraš poslušati, kako te rešna, vplivna in v nekaterih krogih vsemožna glasila označujejo kot zločinca na lastnem svojem narodu, kako te označujejo kot izdajalca in zaničevalca najdragocenejše svetinje lastnega rodu. V svojih prsih pa gojiš v resnici neomejeno ljubezen do tega rodu, zavest imaš, da ti je sveto vse, kar je sveto narodu, katerega si zvest sin. Zavest imaš da hočeš le dobro, a vendar pravijo drugi, lastni tvoji rojaki, da hočeš slabo. To boli, to mora razvneti najpohlevnejšo dušico.

Ali Bogu bodi hvala, da nas je oblagodaril v obili meri — potrpežljivostjo, in da nam je voepil trdno prepričanje, da se tudi orožje sumničenja skrba polagoma in izgubi svojo pogubno moč. Ta blagodejna vera nam je krepka zaslomba in skoro da jedina opora v današnjih dneh, ko se nam je boriti proti vnanjim neizprosni protivnikom, a zajedno tudi proti krivicam, s katerimi nas obsipljejo ljudje naše krvi. Le tej veri se moramo zahvaliti, da ne odgovarjamo strastnim rojakom svojim tako, kakor bi morali odgovoriti sicer.

Miren in pohleven bodi torej naš odgovor ljubljanskemu „Slovincu“ z dne 31. oktobra. Torej le mirno, mirno! V prvem hipu, ko smo prečitali uvodni članek omenjene številke „Slovenčev“, nam je pač — in kako bi ne! — savrela kri po žilah, ali velika ljubezen do našega milega rodu, neugasna skrb za njega vitalne koristi in pa živa zavest, kako neizmerno škoduje

mejsbojni prepir nam vsem, potolažili so nas kar v hipu, veleč, da smemo odgovarjati le toliko, kolikor moramo.

„Slovenčev“ članek „Kdo se boji resnice?“ je pisan sicer na adresu „Slov. Naroda“, bavi se pa z zgodovino slovenskega jezika po tržaških cerkvah. Ali tendencija mu je tako prezorna, da mora biti jasno vsakomur, da je njega ost obrnena v prvi vrsti proti nam.

Za „Slov. Narod“ se mi ne brigamo in ne čutimo potrebe, še manj pa poklica, razgrevati se zanj. Naj se le brani sam, kakor ve in zna. Tudi radi zadeve slovenskega jezika po tržaških cerkvah ne bi bili napisali tega članka. Ta pravda je za nas dovršena, kakor je tudi že gotova naša in tržaških Slovencev sodba. Le na trditve „Slovenčev“, da v Trstu je slovenskih prepovedi toliko, kolikor jih je od nekdanj bilo, da, odkar je ustanovljena župnija sv. Jakoba, jih je še več, moramo pripomniti, da župljani pri sv. Jakobu, ki so na glasu radi svoje pobožnosti, ljudje, ki so člani in neumorni pospeševalci raznih bratovščin, sodijo drugače, ter da so vse pri- tožbe proti postopanju sedanjega velečastitega župnika, priobčene v našem listu, prišle izključljivo od teh vzornih in vnetih katoličanov, o katerih niti ne moremo misliti, da lažejo.

Rekli smo, da je tendencija „Slovenčev“ članka jako prozorna. Saj je lahko uganiti, da mu ni bilo toliko do tega, da pojasni zadevo slovenskih prepovedij po tržaških cerkvah, nego mu je bil zopet jedini namen, pokazati s prstom na nas kot tiste, ki so krivi, da je nekoliko Slovencev prestopilo k pravoslavni veri. Citajte le!

„Pripomoglo pa je mnogo tudi ču- vanje brezvestnih časnikarjev, kateri ubogi

narod begajo in motijo! Odpadniki ne vedó, da so Srbi tukaj, kakor v Istri in Dalmaciji, najslabši Slovani. Malo ali nič se ne družijo s Slovenci in Hrvati, pri volitvah jih najdeš v taboru narodnih nasprotnikov, pri ljudskem štetju pred tremi leti so pa mnogi Srbi — tudi bogatini med njimi, zapisali za svoj občevalni jezik — italijanski!“

Ali ne sluti prav čisto nič gospod člankar, da je s tem stavkom pobil — samega sebe?!

Srbi se torej ne družijo prav čisto nič ni se Slovenci ni s Hrvati. Popolnejši bi bilo, da je rekel gospod člankar, da se Srbi — žal — tudi najzagrizenejši nasprotniki Hrvatov, zlasti pa državno-pravnega programa poslednjih, ter da je prepad, zovajoč mej tema jugoslovan- skima plemenoma, tako velikansk, da ni niti misliti na to, da bi v doglednem času si podala roko v spravo. Tako stoje toraj stvari v neizmerno škodo vsega Slovanstva.

Sedaj pa čujte! Društvo „Edinost“, je lastnik našemu listu in le ono, edino je ono — tega ni smeti prezreti, ker je zelo važno — daje direktivo našem listu. Pri tem društvu imajo Hrvati primerno vpliva, menda celo več, nego bi to želeli isti krogi, ki ne soglašajo z našo „radikalno“ taktiko — Srba pa ni niti jednega mej člani. In vendar naj bi naš list, ki izhaja do neke mere pod vplivom Hrvatov, agitiral za pravoslavje, za Srbe?! Kdo ne vidi, da je to sumničenje prav iz trte zvito?! To je tako — beda sto, kakor da bi kdo trdil, da hoče mestni svet tržaški prositi za osno- vanje — slovenske univerze.

Izgovarjali se bodo morda, da nas niso imenovali izrečno kot agitatorje. Ta izgovor pa je in ostane — le izgovor. Kajti člankar nas imenuje na jednom mestu

tudi župnik. No, ni bilo videti ne župnika in ne cerkovnika. Slednjič je najhujši predložil, naj se cerkva odpre z silo, da pomoli kdorsibodi Bogu pred oltarjem. Jurij — oni, ki je v vojski zgubil prst, upil je besno, da se je on bojeval za cesarja in da nima nikdo pravice zabranjevati mu molitev v cerkvi, ki je najsvetejša v vsej okolici. Slednjič je izvlekel debel kolec iz zemlje ter hotel udariti po cerkvenih vratih. Tu ga je preprečila Magdica.

— Vi ste zgubili prst — jaz pa očeta; in ako ima kedo kaj govoriti, to imam gotovo jaz. Poslušajte mene — le nika- koršnih nasilstev, kajti nemška gospóda bi nas smatrala takoj za puntarje. Niso to naša gospóda! Pustimo našo cerkvico zaprto, ker jo je zaprla oblastnija. Vi pa storite, kakor storim jaz. Jaz bodem molila v svojem in vašem imenu iz tega-le molitvenika, da nam Bog ohrani cerkvico in da nam jo zopet odpro!

Ne čakajoč, da ljudstvo zopet prične rogoviliti, pokleknila je pred cerkvena vrata ter začela glasno čitati molitve. Vsi so jo sledili tihoma — in oni, ki so bili v njeni bližini, pokleknil so tudi. Ko je prestala za trenotek, zaslislalo se je, kako poje nekdo v gruči: „Sveto — sveto — sveto“. Hkratu se je pridružilo temu pevcu ljudstvo in prepevalo je z

pa jda še „Slov. Naroda“, na drugem mestu pa pristavlja:

„Ako bode pa gospóda „Narodova“ „compagnia bella“ (tem je mislil seveda zopet le nas) napredovala v svoji agitaciji za prestop k razkolništvu, bode dala povod kakemu Spadoniju (Spadoni, mestni svetovalec v Trstu), da zopet v javni seji mestnega zastopstva v Trstu zakliče: „Odstranili ste Boga in v vaše cerkve postavili Cirila in Metoda!“, kakor so je že jedenkrat slislalo, in cerkvena oblast ne bode mogla zdatno oporekati, ker Spadoni-ju bodo fakta na razpolaganje“.

Jasneje in določneje menda ni mogoče dolžiti in sumničiti. Tako postopanje je obžalovati tembolj, ker člankar trdi:

„Poznamo dobro agitatorje za pravoslavje v Trstu in jih bodemo o svojem času tudi razkrili, ako bode treba; mislimo pa, da, kadar usahne podporni vir, bode usahnila tudi gorečnost za pravoslavje“.

Torej poznate agitatorje za pravoslavje! Na dan žnjimi, heraus mit der Fuchtel! Le na dan s fakti in imeni! S tem pa, da govorite tako na sploh, delate krivico marsikateremu ter vabujate krive sodbe zlasti mej vnanjim občinstvom, katero nima prilike prepričati se osebno o stanju stvari.

Le mimogredé bodi omenjeno, da so uredništva vseh treh naših listov izvedela o prvem prestopu še le tedaj, ko je bil prestop dovršen čin. Po tem faktu sodite lahko, kako agitiramo mi, s mislijeniki hrvaškega „radikalizma“, za pravoslavno vero!

„Slovenec“ izkorišča, proti nam tudi okolnost, da smo vest o zadnjem prestopu priobčili brez opombe, brez posvarila. Odgovor vam bodi ta, da mi smo sverili dovolj, a da se nam je svarjenje jako slabo izplačalo. Beležili pa bodemo

močnim glasom sveto pesem; ni ga bilo mej njimi nijednega, ki ne bi bil pokleknil v tem hipu, ter v svoji duši občutil lepote tega trenutka.

Tako je ljudstvo končalo svojo pobožnost pod milim nebom, razpenjajočim se čisto, svetlo in višnjevo daleč na široko, pod katerim so letale sem in tja lastovke in lepi metulji. Ves prostor je bil napolnjen, mesto duhom kadila, duhom poljskih cvetlic in stare lipe, okolo katere so rojile in letale vedno marljivo čebelice, veselo muho in objestne ose, ki so s svojim brenčanjem v tem slavnostnem trenutku nadomečale orglje.

Druzega dne je namenila Magdica iti k okrajni oblasti, kakor je bila odločila. Uprav je dokončala svoje opravke ter se že oblekla praznično, ko zagleda pred vratmi dva žandarja, ki sta povpraševala po njej. V prvi mah seje prestrašila instinktivno, čeprav ni znala zakaj; potem pa se je nasmehnila v nadi, da sta morda prišla v zadevi pomoči ali nagrade, slednjič pa se je zopet prestrašila: „Ali mari niso prišli radi véeranjšega dne?“ Ko je odgovorila orož- nikoma, da je ona res Magdica, tedaj je izjavil vedja, nasmehnivši se zlobno, da ima nalog odvesti jo k c. kr. okrajnemu glavarstvu.

PODLISTEK.

Tri povesti brez naslova.

Hrvatski epikal Kaaverij Šandor-Gjalaki.

Prva povest.

(1848—1855)

(Dalje).

Naposled se je zopet premislila v nadi, da morda vendar ni vse tako, kakor se govori, ter je sklenila počakati do nedelje. Prišla je nedelja — a nje up se ni izpolnil. Mašo so namenili čitati v župni kapelici sv. Martina, na drugemu hribu; stara cerkva pa je ostala zaprta — po tolikih stoletjih vtihnili so zvonovi v prvi o nedeljskem dnevu. Zgodaj v jutro posluševalo je ljudstvo, ali se oglase zvonovi in pokličejo k maši. Iz vseh dolin in jarkov zrlo je ljudstvo proti zvoniku, ali res ostane nem; — in ko je solnce zlezlo že visoko, a s zvonika ni bilo glasu — tedaj je pobitelo ljudstvo brez dogovora in poziva gori k cerkvi in ne k kapelici sv. Martina. — Magdica je tudi pohitela. Gori je bila že množica ljudstva. Vsi so bili v praznični obleki in so se mudili zadostno daleč od cerkve. Upili so jezno in besno. Ženske so bile najhujše, kajti so zahtevale od moških, naj z silo odpro cerkvico.

— Še nismo vsi tukaj! oglašil se je neki mladenič. Pojdite, bratje, zazvonite, da vsi pridejo gori. In gospod župnik gotovo pride čitati sv. mašo, ako vidi, da tako zahtevajo vsi kristijani.

— Gospod župnik je že pri sv. Martinu, odgovoril je neki starček.

— Nič ne de. Pride tudi on, ko sliši, da tukaj zvonijo k maši.

— Pojdimo zvoniti! ponovi zopet prejšnji mladenič, ter povleče z seboj najbližjega druga za rokav srajce; pridružili so se jima še dva trije. Potem so se jim pridružili drugi mladeniči. Odšli so pod zvonik ter potegnili z vso telesno močjo za vrvi, ki so bile privezane na zvonove.

Kmalo je čulo ljudstvo zopet milo- glasno melodijo svojih zvonov. Vsi so se nagnetili okoli cerkve — po vseh dolinah je bilo videti, kako hiti veselo ljudstvo po cestah in potih v dolgih procesijah na hrib.

Zbrano ljudstvo, katerega število je vedno naraščalo, je postajalo vedno nemirnejše. Došli jih je prišlo gori v nadi, da se bode služila sv. maša; ko so pak videli, da je cerkva še vedno zaprta, so jeli vpiti in dati odduška svoji jezi. Razburjenost je postajala vedno več. Nekateri so klicali po cerkovniku, naj pride odpret, drugi so pa zahtevali, naj pride

tudi v bodoče vsak tak nevarni pojav, bodi Vam ljubo ali pa ne.

Konečno ne moremo zamolčati, da je taktika, prikrojena po tistem znanenemu: *Audacter calumniare, semper aliquid haeret* — morda res komodna in prikladna, ali — pravična ni!

Slovansko šolstvo v Istri.

Z ozirom na trdi boj tržaških Slovencev za osnovo slovenskih narodnih šol vidi se nam jako zanimiva interpelacija, koju so predložili poslanec Spinčić in tovariši v poslanski zbornici dne 27. oktobra t. l. do gospoda naučnega ministra.

Ta interpelacija se glasi:

V Poljanah, občina Veprinac, okraj Volosko v Istri, obstojala je od decembra leta 1856. do februara 1891 takozvana ljudska šola, v katero je vedno zahajalo nad 100 šolskih otrok. Na tej šoli poučeval je vso to dolgo vrsto let tamošnji kapelan Fran Zupan tako izbornim uspehom, da ga je Njegovo Veličanstvo s posebnim ročnim pismom z dne 25. februara 1867 odlikovalo zlatim križem s krono radi njegovih velikih zaslug za šolstvo, ter da je tudi pozneje od c. k. šolskih oblasti prejel jako veliko pohvalnih dekretov.

Potem pa, ko imenovani kapelan ni mogel več poučevati radi visoke starosti; ko so c. k. oblasti zapretile občini, da mora zgraditi šolsko poslopje v ta namen, da se more zistemovati redna narodna šola; in potem, ko se je postavilo šolsko poslopje velikimi žrtvami od strani občine, stoji to poslopje že tri leta, ne da bi se bila šola zistemizovala, ne da bi imeli teh nad 100 otrok priliko uživati pouk.

Da je redna narodna šola v Poljanah koristna in neizogibno potrebna, dokazujejo že število za šolo godnih otrok v kapelaniji, ki je zajedno šolsko okrožje — najmanj 150 —, število onih, ki so pohajali šolo, ko je bila še šola za silo — sto in še več — in pa lega kraja. Ta kraj je oddaljen za vsakogar nad uro od Lovrana in Opatije, za otroke tudi od Veprinca, pota so tako strma in slaba, da je otrokom sploh nemogoče zahajati v šole teh poslednjih krajev. In tudi če bi mogli obiskovati te šole, morali bi vsaj v dveh teh poslednjih krajev zgraditi nove šolske prostore, mej tem pa bi ostalo šolsko poslopje v središču šolskega okrožja v Poljanah prazno.

— Mene odvesti? vprašala je pokazavši s prtom na-se ter pomolivši glavo bliže orožniku.

— Da, Vas, Magdico pl. Dragoslavič. Kaj mislite, da še danes veljajo vaše pravice in da ni smeti zapreti plemičev? Ha — ha — ha — golobčica moja!

— Tega sicer ne mislim — ali zakaj mene?

— Ne vprašajte — jaz nič ne vem — vi pa pojdite — ala mará naprej, sicer vas zvežem, kajti imamo še družih takanih ptičic.

In Magdica je morala iti naravnost z njima, ne da bi bila mogla pozdraviti mater. Od tod sta odšla orožnika k sosedom in za jedno uro sta gonila pred seboj kakih petnajst do dvajset oseb.

Sedaj že ni več dvomila Magdica, zakaj so jo prijeli, kajti vsi vjetniki bili so sinoči pred cerkvico.

Po triurnem hodu prispeli so v K., kjer je bilo sediše c. k. okrajnega glavarstva. Velika rumena tabla s dvoglavi orolom je bliščala že od daleč o lepem poletnem dnevu — na največi in najlepši mestni hiši. Pred mestno hišo velevala sta orožnika: „Halt!“ Tedaj se le stopil je jeden orožnikov pred nje in drugi stopal za njimi gori v prvo nadstropje v uradno sobo.

(Dalje prih.)

A ne le koristno in potrebno bi bilo zistemizovanje redne narodne šole v Poljanah, ampak tudi utemeljeno v zakonih.

Po §. 59 državnega šolskega zakona (§. 1 deželnega šolskega zakona za Istro od 30. marca 1870), je šola „na vsak način“ osnovati povsod tam, kjer se nahaja v okrožju jedne ure in po petletni povprečnici nad 40 otrok, kateri morajo zahajati v kako šolo, oddaljeno nad 4 kilometre. V Poljanah je v okrožju jedne ure ne le nad 40, ampak kakih 150 za šolo godnih otrok; v Poljanah je v resnici nad 30 let več nego 100 šolskih otrok obiskovalo šolo. Poljane so oddaljene za vsakogar nad jedno uro od Lovrana in Opatije, za otroke ravno toliko tudi od Veprinca. V Poljanah so take okoliščine, slaba in strma pota, katere zahtevajo na podlagi zakona, da se tam osnuje šola. Po §. 2 omenjenega šolskega zakona za Istro je povsod tam, kjer je v okrožju jedne ure, v daljavi 4 kilometrov, perijodično ali pa trajno težko zahajati v šolo, nastaviti podučitelja vsaj za slabo letno dobo, ali v najslabšem slučaju, pošiljati ga tja trikrat na teden, da poučuje. Po §. 3 istega šolskega zakona je taka pomožna šola premeniti v neodvisno, kakor hitro privolijo v to sredstva tistih, katerim je osnovati in vzdrževati šolo. V Poljanah, ki so za otroke od vseh šol nad jedno uro oddaljene, kjer je otrokom občutno in trajno težavno, dá, nemogoče zahajati v druge šole, res ne treba takečasne in pomožne šole. Prebivalci tega kraja so se po nalogu c. k. oblasti trudili najti sredstva za zidanje šolskega poslopja, imajo torej pravico zahtevati neodvisne, povsem redne narodne šole.

Če je tako, kar se je pa sicer deloma že naglašalo v državnem zboru pri razpravi o proračunu koncem januarja in začetkom aprila 1893, dovoljujejo si podpisani povprašati Njeg. ekselencio gospoda naučnega ministra:

„Je-li Njeg. ekselencija pri volji ukazati podrejenim šolskim oblastim, da zistemizujejo in otvorijo redno narodno šolo v Poljanah, občina Veprinac, okraj Volosko?“

Na Dunaju, dne 27. oktobra 1893.

Spinčić, dr. Laginja, Perić, dr. Engel, dr. Brzorád, Adámek, dr. Šamanek, Formánek, dr. Vašatý, Biankini, Dapar, Alf. Coronini, Špindler.

Politični pregled.

Notranje dežele.

O ministerski krizi vemo le toliko pozitivnega, da je knez Windischgrätz prevzel nalogo poskusa sestaviti novo ministerstvo. Najnovejši vesti, došle s Dunaja, pritrujejo naši misli, da stvar ne pojde tako gladko, kako so želeli nemški liberalci in žnjimi — grof Hohenzwart. Pri toliki razliki v menenjih je pač naravno, da ni lahko najti oseb, ki bi ugajale na vse strani. Te težave morajo biti jasne vsakomur, kdor pozna nemško liberalce. Kdor pozna nemške liberalce, ta ve, da je vsa njih sedanja „spravljivost“ le hinavščina. Ker namreč dobro vedo, da oni sami ne bi mogli sestaviti novega ministerstva — to pa že zato ne, ker nimajo nikake zaslonbe niti mej lastnim narodom — uriti se hočejo do vladnega krmila pomočjo kratkovidnih konservativcev in veterinarskih Poljakov. Potem pa, tako mislijo, že izpodrinejo življe, ki jim niso po gođu. Kriza se menda toli zateza — kakor smo že naglašali zadnjič — posebno zato, ker najvišji krogi sami nimajo vere v trajnost nove koalicije. — „Piccolo“ brzojavljajo z Dunaja, da velike težave dela nemška levica baje zato, ker jej ponujajo premalo portfeljev. Včeraj da je imel princ Windischgrätz posvetovanje z raznimi državniki do 10. ure zvečer ter da je malo nade, da bi mogel staviti ce-

sarju že sedaj konkretnih predlogov. Nadalje javlja isti list, da cesar želi v ministerstvo takih mož, ki vživajo njegovo posebno zupanje. To bi kazalo, da grof Hohenzwart si ni pridobil posebnega priznanja na najvišjem mestu s tem, da je šel pobirat kostanj iz žerjavice — za gospoda Plenerja. Toliko pa je že danes gotovo, da se ministerstvo, izišlo iz take nenaravne koalicije, lahko predstavi parlamentu z izrekom: *Moritur te salutant!*

Včeraj smo čitali po dunajskih listih, da je preavtel cesar že odobril načrt o civilnem zakonu na Ogrskem. To ni bilo res. Predvčeranjim je pač bilo v Budimpeštu ministersko popod predsedništvom cesarjevim, ali cesar nikakor še ni s pregovoril zadnje besede, ampak hoče to storiti pismenim putem.

Vnanje države.

Po novi vojni organizaciji v Nemčiji povijajo se stroški za vojsko za celih 57,000,000 mark. Koliko plodu delavnih rok požre vender ta grozni moloh nemškega napuha!

Mej nemškimi častniki je močno razširjena igra. Ravne te dni se je vršil nek proces, ki je močno kompromitiral mnogo oficirjev iz odličnih aristokratskih družin. Kabinetna pisarna izdala je ravnokar jako resno naredbo proti igri.

Pravda o velikih pretepih v Aiguemortes mej francoskimi in italijanskimi delavci se prične dne 27. t. m. Zatoženih je 26 oseb.

Španjolska vlada je pozvala v dejansko službo vse rezervnike iz razredov 1889—1890—1891, tako, da je naraslo aktivno stanje od 80.000 na 170.000. Javnost je močno razburjena zlasti proti Angležem, katere dolže, da intrigujejo s Kabili proti Španjolcem. Ogorčenost je tako narasla, da morajo redarji stražiti angleške poslanike.

Brzojavka, koju je ruski car odposlal predsedniku francoske republike, izzvala je v Petrogradu obče navdušenje. Prepričanje je obče, da car ni hotel le izreči svojo zahvalo na sijajnem vsprejemu ruske mornarice, ampak da je hotel pokazati svetu, da obisk v Toulonu ni bil le čin uljudnosti, ampak političk čin, ki naj dokaže, da res obstoji francoskoruska zveza. Carjeva brzojavka priča nadalje, da je Rusija do neke mere obvezana nasproti Rusiji. Zlasti je vzbudila veliko zadovoljnost okolnost, da je car naglašal miroljubivost rusko-francoske zveze. Tudi odgovor Carnotov je popolno primeren tendonciji brzojavke carjeve.

Različne vesti.

Najnovejše vesti z Dunaja. Včeraj je vsprejel cesar grofa Taaffe-a v avdienci, ki je trajala dve uri. Windischgrätzu dela največo preglavico vprašanje, kako razdeliti portfelje, kajti konservativci se upirajo temu, da dobi kak levičar ministerstvo za notranje zadeve. Za to ministerstvo prišla sta zopet v kombinacijo grof B a d e n i, namestnik Gališki in K i e l m a n s e g g, namestnik Nižjeavstrijski. — Hrvatski in slovenski poslanci izstopijo iz Hohenzwartovega kluba ter osnujejo nov slovenski klub skupno z Čehi, Moravci in Malorusi. To poslednje vest je prinesel „Il Piccolo“, a mi prepuščamo temu listu odgovornost zanjo.

Dunajski delavci in novo ministerstvo. Minolo nedeljo se je vršil na Dunaju socijalistišk shod, na katerem je govoril znani socijalistiški vodja dr. Adler. O novem ministerskem predsedniku knezu Windischgrätzu je rekel, da vzbuja že njegovo ime neprijetne spomine mej avstrijskimi narodi. Volilna reforma grofa Taaffe-a je značila odločen napredek v Avstriji. Novo ministerstvo bode skušalo

zavleči to zadevo, ali delavci ne ostanejo dolžni odgovora. Ako se misli, da je prišla sedaj doba za Windischgrätz, tedaj so delavci pripravljeni za pričetki borbo.

Princesa Terezija Hohenlohe-Waldburg-Schillingsfürst, posestnica graščine v Devinu, umrla je minolo soboto v 79. letu svoje dobe. Pokopali so jo minoli ponedeljek. Cerkvene obrede je opravil prevzvišeni knezonadškof Goriški. Pogreba so se udeležili namestnik Rinaldini, deželni glavar grof Fran Coronini, predsednik avstrijskega Lloyd baron Kalchberg in mnogo drugih odličnjakov.

Poroka. Gospod Fran Hafner, ces. kr. poštni asistent, poročil se je z gospico Ano Hafnerjevo iz Škofjeloče.

Iz odbora „Tržaškega Sokola“ se nam javlja, da se tamburaške vaje vrše vsak ponedeljek in četrtek ob 8. uri zvečer; telovadno vaje vsak torek in petek od 8. do 10. ure zvečer, telovadba za dečke pa vsako sredo od 3. do 4. ure popoldne. Kdor želi pristopiti k telovadbi, zglašaj naj se v telovadnici (Via Coroneo št. 19) ob označenih urah. Tudi telovadba za „stare brate“ se uvede, ako se zglašaj dovoljno število. Oprimito se torej telovadbe, da bode moglo društvo „Trž. Sokol“ dosežati svoj pravi namen.

„Slovansko pevsko društvo“ ima nočaj svojo vajo, na kar posebno opozarjamo tiste pevce, ki so se priglasili na novo.

Spletke. Posebnim zanimanjem čitali smo dopis s Koroškega v zadnji „Soči“. Dopisnik pripoveduje namreč, kako je okrajni glavar celovški Mac-Newin pozval k sebi slovenske župane južne okolice celovške ter jih nagovarjal, da prispejo tudi oni za nabavo kamene plošče deželnemu predsedniku Schmidt-Zabierovu, koji si je baje pridobil velike zasluge za napravo neke ceste. G. glavar da jih je naprosil, da naj skrbno molče o tem, pač pa naj skrbje za streljanje s možnarji in za obilo udeležbo od strani ljudstva. S tem da se ni nameravalo drugoga, nego dokazati, kako priljubljen je g. deželni predsednik, ter da so oni slovenski poslanci, ki govorijo proti njemu, le lažniki in hujskadi. Gg. županje pa da so takoj uganili, kam pes tace molči in niso hoteli storiti take sramote svojemu rodu, ampak so razodeli vso to spletko.

Temu dostavlja uredništvo „Soče“, da smo podobnih slučajev doživeli že več tudi na Primorskem. „Ko se je pred dobrimi desetimi leti Pretisju majalo stališče, ker so ga izpodirivali slovenski poslanci, uprizorili so mu nekateri pri veselici „Delavskega podpornega društva“ res sijajno ovacijo — in brzojav je celo noč trobil po svetu o tem sijajnem in velepomembnem dogodku, ki je postavljaj na laž slovenske poslance“.

„Drug slučaj! Naši poslanci so se mnogo pritoževali proti Rinaldiniju. In glejte, tu smo zopet Slovenci sami, ki postavljamo svoje poslance na laž. V istem času, ko so poslanci R. najhuje napadali — imenovali so Tolminci najznamenitejši svoj kraj „Rinaldini-Warte“. Res je sicer, da je to delo edino leglavarja Marozzija, a Tolminci so molče pritrtili, ker se ne upajo upirati oblastnemu gospodu, toda visoki krogi so drugače poučeni o tem — in slovenski poslanci so ostali na cedilu.

Tako je! In potem bomo zahtevali od svojih poslancev, naj storijo to in ono, ko jim sami jemljemo orožje iz rok!

Čas bi bil, da se otresemo vseh obzirrov, ko gre za to, da ne delamo ovir svojim poslancem, ko se trudijo za naš blagor! To naj blagovolé uvaževati vsi rodoljubi na deželi! Kedarkoli se predlaga kako odlikovanje temu ali onemu uradniku, zlasti političkemu, recimo kakemu glavarju ali namestniku, tedaj je treba velike opreznosti, kajti taki čini se navadno zlorabijo v svrhe, katerih glavna ost je obrnjena naravnost proti narodnim našim težnjam, kakor je razvidno tudi iz treh

gori omenjenih slučajev. Bodimo zategadel možje in ne ponižni hlapeci!

Dobro, mi pritrujemo tem besedam. „Soča“ je omenila samo ovacije, koje je priredilo „Del. podp. društvo“ pokojnemu Pretisu. Pozabila pa je menda na čine necega župana, o katerih je bilo dokaj govora po listih v poslednjem času. V jednom samem se ne strinjamo s „Sočo“. Pravi namreč, da bi bili slovenski poslanci ostali lažniki in huj-skači, ko bi bili slovenski županje celovške okolice storili to, kar je od njih zahteval gosp. glavar; da je omenjena ovacija, prirejena Pretisu, postavila na laž slovenske poslance, da Slovenci sami tudi z omenjenim napisom v Tolminu postavljajo na laž svoje poslance, ali da so pri tem isti poslanci ostali na cedilu.

Taki čini se vedno zlorabljuje v svrhe, katerih glavna ost je obrnjena naravnost proti narodnim našim težnjam. . . . To je res, ali ne smemo jih pisati v groh vsemu narodu slovenskemu, niti ne tej ali oni deželi, ampak izključljivo le načelnikom društev, okrajev, županij, sploh vsem onim, koji jih prirejajo. Taki čini ne postavljajo na laž slovenskih poslancev ni pred pametnimi ljudmi ni pred resno vlado. S takimi čini niso pobiti fakt, na katerih temelje opravljene in v zakonih osnovane pritožbe proti posamičnim javnim uradnikom, ali političkim ali drugim, glavarjem ali namestnikom.

V premislek. Mi smo že parkrat obžalovaje naglašali, da današnjega dne pač na vseh straneh jadikujejo na propadanju verskega čustvovanja in javne morale v mestu tržaškem, da se pa pri tem nikdo noče potruditi, da bi prišel stvari nekoliko do dna. Izvestnim krogom vidi se celó, da so storili vsa svoja dolžnost, ako kar zvrnejo krivdo na pleča par „brezvestnih časnikarjev“. Kako se motijo vender gospóda! Ne v posamičnikih je iskati vzroka širédemu se zlu, ampak v vsem zistemu tržaškem, katerega mi nikdar podpirali nismo, v osem zistemu, ki goni slovenske duše iz naročja slovenske pobožnosti v naročja italijanskega liberalizma. Posamičniki ne znorejo dosti, pač pa tiči v doslednem zistemu nepremagljiva moč. A pri nas v Trstu je zistem raznarodovanja Slovencev neizprosno dosleden in železno vstrajen. Tu ima zlo svoje vire. Obžalovati je le, da mnogi mej nami tega nočejo razumeti; da se jim vidi boj proti neljubim „par brezvestnim časnikarjem“ važnejši, nego-li boj proti zistemu! Kajti ni dosti, da dotična gospóda v jednome naglašajo fakt o propadanju verskega čustvovanja in javne morale ter da kar jednostavno vale krivdo na posamične sorojake. Ponavljamo torej: v zistemu poitalijančevanja tiči vzrok propadanju verske gorečnosti. Slovenska deca morajo zahajati v italijanske šole, kjer pridejo v dotiko z italijanskimi otroci, proinjenimi se brezverskimi idejami svojih očev. In na stotine je tuch slovenskih otrok, ki so že v svoji nežni mladosti izpostavljeni takim pogubnim utisom. Najpogubnejše je pa to, da vsi ti mestni otroci — saj kolikor je nam znano — niti kršćanskega nauka ne dobivajo v svojem materinem jeziku. To, to je kuga — altro che „brezvestni časnikarji!“ Tudi mi vemo, da je boj proti temu zlu zelo težaven, kajti naš slavni magistrat ima tudi glede na šolstvo veliko moč — ali vsemóžen vender le ni. Ako bi izvostni krogi, mesto da kažejo s pristom na par sirovašnih „slovenskih časnikarjev“, rajše opozarjali merodajne kroge na nevarnost, izvirajočo iz sedanjega zistema tržaškega za javno moralo in patrijotičko mišljenje, prepričani smo, da bi se premenilo marsikaj. Ali kaj hočemo: iz Gorice je došla parola, da treba pobijati slovenske „radikalce“ — kaj to dé, če mej tem vplivi italijanskega brezverstva kužijo in kvarijo slovensko mladino!!

Slovenska zmaga. V Šoštanju, znamenitem trgu na spodnjem Štajerskem, gospodovala je do sedaj nemškutarska stranka. Pri novi občinski volitvi pa, ki se je vršila pred par dnevi, zmagala je slovenska narodna stranka v vseh treh razredih. In tako je prišla tudi ta važna občina štajerska v slovenske roke. Počasni sicer, a dosledno vrši se na Štajerskem naravni pretvarjajoči proces, po katerem dobi naš narod zopet v svoje roke, kar je bilo njegovo od nekdanj.

Za družbo sv. Cirila in Metoda darovala dva dominikanca 4 krome, v veseli družbi na Reki, pri g. Prohasku, pri igri „kokuča“ nabrano 6 kron 40 stotink, v veseli družbi v krčmi g. Krejčiča v ulici Madonina nabrano 1 gld. za Cirila, 20 nč. za Metoda; R. P. podaril prvo krono.

Družbi sv. Cirila in Metoda so poslali: „Prijatelji mladine“ v Železnikih 10 gld. 26 kr., nabranih v gostilni g. Mihaela Thallerja po gđ. Anici Šlibarjevi; g. Ivan Hribar 10. gld., katere so darovali mesto vonca na grob H. Kavčiča gg. Jan. Dejak v Pulju 2 gld. 50 kr., dr. Matko Laginja 2 gld., dr. K. Janežič 1 krono in pošiljavec 5 gld.; Josip Žirovnik, nadučitelj v Gorjah 20 kron, ki so jih darovali: đ. g. J. Berlic, župnik v Mošnjah, g. L. Skumovec, posestnik in g. J. Žumer, župan v Gorjah po 2 Kr., g. T. Črne, posestnica, gđ. Z. Grm, učiteljica, g. Vinko Jan, posestnik v Gorjah, g. J. Jeklen, gostilničar na Bledu, g. Frid. Olfčič, gostilničar na Bohinjki Beli, g. J. Peternel, župan na Bledu, preč. g. J. Razboršek, dekan, g. Fr. Rus, nadučitelj, gđ. T. Sterle, učiteljica, g. J. Trojar, poštar, gđ. Marija Uršič, pošt. odprav., g. J. Žirovnik, nadučitelj, gđ. in g. J. Žumer, zasebnik v Gorjah po 1 krono; g. A. Podboj v Ribnici 7 gld. kot dar nekaterih udov tamošnje podružnice; g. J. Orel v Prvačini nabranih 12 kron 15. vin., ki so jih darovali: gg. Fr. Tušar, Fr. Jakmučev, A. Leban, J. Malnarjev, J. Orel in A. Šinigoj po 1 krono in vesela družba 6 Kr. 15. vin.; đ. g. Fr. Gomilšek, bogoslovec, 5 gld. 30 kr., katere so zložili pri đ. g. župniku Mešku v Kapeli ob priliki druge sv. maše primici-cijanta J. Kosarja iz Nogove nazoči duhovniki, „ki so se naučevali za našo družbo, zroč raz visoke Kapele k umirajočim prekmurkim slovenskim bratom“; đ. g. S. Gregorič ml, farni vikar, 5 gld. kot dar đ. g. Petra Kera, duhovnika v Čeneboli na Beneškem, in đ. g. Josip Kos, administrator, 4 Kr., nabrane v veseli družbi na Selih poleg Šumbrega na Dolnjakem. — Vedno večje so potrebe naša družba, a lepa vrsta požrtvovalcev nas navdušuje k vedno širšemu delokrogu. — Bog Vam povrni!

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda.

Odbor akadem. društva „Triglav“ v Gradcu sestavlja se je za zimski tečaj tako-le: Fran Krušič, drnd. med., predsednik. Josip Malorič, drnd. med., podpredsednik. Fran Plešič, stud. phil., tajnik. Vinko Strgar, cand. jur., blagajnik. Milan Mencinger, stud. phil., knjižničar. Ivan Žmave, stud. phil., gospodar. Bela Stuhec, drnd. med., namestnik odbornika.

Tamburaško društvo v Ribnici najprijazneje vabi h koncertu, kojega priredi na Martinovo nedeljo dne 12. novembra 1893. v dvoranah g. A. Arkota. Prične se ob 7. uri zvečer. Vstopnina za osebo 40 kr. Ker je čisti prebitek namenjen za temelj bodoči čitalnici, se preplačila blagih rodoljubov sprejemajo hvaležno.

V Vipavi se je ustanovilo „Kmetijsko rokodelsko bralno društvo“. V odbor so izvoljeni gospóde: Anton Pavlin, predsednik; Ivan Mesesnel, namestnik; Fran Dolenc, tajnik; Štefan Zorko, blagajnik; Ivan Orel in Štefan Poniž, odbornika. Namen društva je izobrazovati ljudstvo branjem časnikov. Posebno zaslugu za društvo ima g. Stefan Hrib, ki je prostovoljno in brezplačno odstopil društvu lepo prostorno sobo.

Prošnja. Zastopnik tvrdke Nikolić v Zagrebu, g. Kosta Sever, pozabil je nekje sliko „Ded in unuk.“ Dotična družina je naprošena izročiti to sliko uredništvu „Eдинosti“ na korist „Družbe sv. Cirila in Metoda“.

Pazite na otroke! Stalen vsklik, kateri pa se vendar ne more dovolj ponavljati. Branjevec Ivan Reiner ostavil je svoje šestmesečno dete Viktorja samo doma v zibelji. Posteljica nima ograje in speče dete je padlo na pod, udaril z glavico ob ponočno posodo. Prizadelo si je težko rano. Na kričanje uboze ga otroka prihiteli so stariši in sosedge in urno poklicali zdravnika, ki je odpravil dete v bolnico. Kljub teški rani nadejajo se ohraniti otroku življenje.

Nesreča. Sletni učeneo Just Jelen iz sv. Križa padel je blizu svojega doma raz voz in si zlomil desno nogo. Odpeljali so ga v bolnico.

Izpred sodišča. Pred tukajšnjim deželnim sodiščem se je morala prodvčeranij zagovarjati 26letna blondinka Virginia Azzolini radi javnega uasilstva, storjenega nevarnim žuganjem. Azzolini je imela dlje časa znanje z nekim Ferdinandom Petronijem, kateremu znanju je bil konec ta, da je Petronio poročil neko drugo, po imenu Katarino Vidali. Azzolinki je zavrela sveda kri in v sveti jezi je zapretila Vidali, da jo usmrti pred oltarjem. To žuganje privedlo je ubogo Azzolinko pod zatožbo.

No, sodišče je menda uvažilo izredne okolščine in opravičeno razburjenost zapuščene rovice in jo je spoznalo nekrivo. — Tudi Josipa Zavadlava, doma tam Komna, toženega radi krivega pričanja, spoznalo je sodišče nekrivim.

Samomor. V nedeljo zvečer izvlekli so blizu Škedenja iz morja mrtvo truplo 40letnega trg. pomočnika Dominika Buića. Prerezal si je bil najprvo žile in potem žele vrgel se je v morje. Vzroki niso znani, zakaj si je Buić končal življenje. Služil je več let v Pulji pri trgovcu Franu Malusá.

V Gradcu obesil je dne 6. t. m. krvnik Seyfried morilca Dočekala, obsojenega na smrt, ker je spomladi v toku jednega tedna ubil in oropal dva posestnika. Operacija je trajala samo tri minute.

Obesil se je v Vojšćici pri Komnu kmet Avgustin Pirc. Star je bil 53 let in je zapustil ženo in sedmero otrok.

Zgodnje trgatve. Leta 1420. se je bila začela trgatve na Burgundskem dne 25. avgusta, leta 1422 pa dne 29. avgusta in 1434. pa dne 1. septembra. Leta 1523. so v Dijonu začeli brati 26. avgusta, leta 1559. pa dne 4. septembra, kakor letos. V tem stoletju začeli so brati najprej leta 1820., namreč dne 1. septembra, najpozneje pa so v hudi letini 1816., namreč dne 28. oktobra.

Redka starost. Anton Jorković Srb v Baji na Ogerskem je te dni umrl v 111 letu. Minolo poletje je še sam obdeloval vinograd svoj.

Cerkveni pesmi, nabrane med slovenskim narodom. Zvezek IV. — Z dovoljenjem preč. knezonskef. ordinarijata goriškega izdalo in založilo Cecilijansko društvo za goriško nadškofijo. 1893. — Tiskal I. R. Milic v Ljubljani. — Cena na zvezku ni naznanjena.

Slovenske knjižnice 3 snopič prinaša povest, Slučajno in pripovedko „Amerikanci“ Četrta snopič izide dne 18. novembra. Zanimanje za to slovstveno podjetje narašča od dne do dne. Želeli bi pač, da bi je ne bilo nijedne slovenske hiše, v katero ne bi zahajala „Slovenska knjižnica“. Ta želja naša pač ni pretirana, kajti to podjetje ponuja obilo lepega in zanimivega gradiva, rekli bi, skoraj zaastonj. Kaj je to, 10 nočičev za snopič, obsezajoč 68 strani;?!

Loterijske številke, izžrebane dne 4. t. m.

Gradec	59, 54, 51, 87, 10
Dunaj	70, 55, 3, 52, 63
Teševár	7, 8, 53, 79, 80

Odpuščena nezvestoba. Mlad odvetnik, srečno poročen še-le malo mesecev, vrne se v jutro domov ves umazan od blata in moker. Nasloni se na vrata ter pokriva obraz z obema rokama. Mlada žena, nevajena takim prizorom, vsklikno vsa prestrašena:

— Za božjo voljo, mož, kaj ti je?
Tresočim glasom odgovori mož:
— Ester . . . radi Ester . . . oh ljubi, ljubo, ljuba Ester . . .

— Kaj? Ester? Torej imaš kako Ester? Torej pri tej Ester si bil? In kje je tvoja ura, verižica, prstani, kje je vse to?

— Ester . . . pri Ester . . . prav dobro je tam . . .

— Kje tam? Pri tvoji ljubici, pri tvoji Ester! Tako daleč smo torej že, da si si izbral drugo že po malo mesecih? O jaz nesrečna ženska!

— Ali . . . pustimo, da . . . izgovorim! Ester . . . házyjev konjak smo . . . pili pri . . . Bil je tako dober, da je veselje! Ura je še tam, piše . . . tudi Ester . . . terházyjev ko . . . ujak.

— A tako! Stopi le notri in prepri se!

RAZSTAVA
mêblev in tapecarij
Via Torrente št. 32, I. nadstropje.
Velika izbôr finih in navadnih mêblev. Različna uprava za kompletne sobe. Množica cvetličja in priprav za tapecaranje. Krasne kredence, mize in stoli. Velika zaloga družih mêblev. Množina kupôj priča o kakovosti in o cenah.
Kdor nakupi za 100 gld., dobi jeden umetnostni predmet v darilo.
12-3
Odrpta od 7. zjut. do 6. ure zveč.
Za dežele zaboji brezplačno.

SVOJI K SVOJIM!

POZOR! Podpisani naznanja, da je odprl svojo krčmo v ulici Media št. 3. „Osteria alla buona botta“. Toči izvrstna Istraka vina, ter se nadeja obilnega obiska. Priporoča se torej slavnemu občinstvu
8-3
I. PIRIH.

Gostilna „Štoka“ staroznana pod imenom „Belladonna“, poleg kavarno „Fabris“, priporoča se Slovincem v mestu in na deželi. Točijo se izborna vina, istotako je kuhinja izvrstna. Prodaja tudi vino na debelo, tako meščanom, kakor na deželo. Cl.

E. Šverljuga, brivec v ulici Stadion št. 1, priporoča se p. n. slovensko mu občinstvu za blagohotno obiskovanje. Cl.

Josip Kocjančič, Via Barriera vecchia št. 13, trgovina z mešanim blagom, moko, kavo, rižem in raznovrstnimi domačimi in vnanjimi pridelki. Cl.

Franca Potočnika gostilna „Andemo de Franz“ v ulici Ireneo se priporoča slavnemu občinstvu Toči izborna vina in ima dobro kuhinjo Cl.

ROJANSKO POSOJILNO IN KONSUMNO DRUSTVO vpisana zadruga z omejenim poročtvom v Rojanu pri Trstu priporoča slavnemu občinstvu svojo bogato pre-skrbljeno

prodajalnico jestvin
(v ulici Belvedere št. 3)
pristopno zadrugnikom in nezadrugnikom, koji prvi so deležni letnega čistega dobička. Priporoča tudi svojo

društveno krčmo v Rojanu
(poprej Pertolovo)
10 minut oddaljeno od mesta, z obširnimi senčnatim vrtom in dvomi dvoranami, kjer se točijo izborna domača vina, teran, pivo v steklenicah itd. Točna postrežba z gostimi in mrzlimi jedli.

Novi člani
so se vedno sprejemajo ob uradnih urah vsak četrtek od 6-7 ure zvečer in ob nedeljah od 9-10 ure predp. 104-31

Gostilna Josipa Katalana v Rojanu, „Pri dvanajstih murvah“, priporoča se slavnemu slovenskemu občinstvu za obilen obisk. — Točila se bodo samo domača izvrstna vina. 104-8

Prodajalnica
jedilnih stvari po jako nizki ceni. Prodaja **Jožef Černe** Piazza della Caserma št. 1 (uhod Via Ghega). Cl.

